

L'ACTIVITAT
CONSTRUCTORA
A CATALUNYA

.....
1998 i previsions
per al 1999

C A P Í T O L

1

L'ENTORN ECONÒMIC

1.1 El context internacional

1.2 L'activitat econòmica a Catalunya

1. L'entorn econòmic

1.1 El context internacional

Un dels fets econòmics més rellevants de l'any 1998 ha estat la inclusió d'Espanya a la zona euro.

Un dels fets més destacables de l'any 1998 ha estat la inclusió d'Espanya al conjunt dels onze països de la Unió Europea que han iniciat la posada en marxa de l'euro. En efecte, l'any 1998 ha estat el del tancament de la primera etapa *d'introducció de l'euro* (1997-1998), anomenada de preparació, que ha tingut com a punt culminant la selecció dels països que inicialment han adoptat l'euro com a moneda única a partir de l'1 de gener d'enguany.

Un cop assolit aquest objectiu sobre el qual s'havien centrat els esforços dels diferents països de la Unió Europea en els darrers anys, s'ha iniciat una nova etapa (1999-2001) caracteritzada per la posada en marxa de l'euro *financer* que donarà pas, l'any 2002, a la tercera i última etapa que significarà la substitució definitiva de les monedes nacionals per l'euro a tots els efectes.

El clima de bonança econòmica que es va viure l'any 1997, els resultats del qual varen ser utilitzats per a l'examen final, va ser la clau que va permetre l'acompliment dels criteris de Maastricht, junt amb una gran dosi de voluntat política.

En aquest context, l'any 1999 s'ha iniciat amb la fixació dels tipus de canvi de les diferents monedes europees enfront de l'euro, per una banda, i amb la posada en marxa del Banc Central Europeu com a màxima autoritat monetària per l'altra.

Un cop assolit aquest objectiu els esforços es dirigeixen cap al manteniment de l'estabilitat econòmica.

Un cop acomplida la convergència monetària i confirmada l'entrada en el grup capdavanter de països que han iniciat el procés d'unió monetària, el repte per a l'economia espanyola, i per tant per a la catalana, consisteix en el manteniment de l'estabilitat de les principals variables macroeconòmiques (creixement, nivell de preus, dèficit públic i tipus d'interès) de manera que es consolidi el procés de convergència econòmica i s'evitin pèrdues de competitivitat.

D'acord amb això, el Govern espanyol ha elaborat el Pla d'estabilitat 1999-2002 que basa les seves prediccions en el manteniment de la conjuntura econòmica favorable en els propers anys. En efecte, el Pla preveu un ritme de creixement econòmic superior al del conjunt de la

Per aquesta raó s'ha aprovat el Pla d'estabilitat 1999-2002 que té per finalitat la convergència real amb la UE mitjançant la generació d'ocupació i un acostament de la renda a la mitjana europea. El fort creixement econòmic ha estat clau per a assolir aquests objectius.

Unió Europea que permetrà la convergència real mitjançant la generació d'ocupació i un acostament de la renda espanyola a la mitjana europea. En aquest context certament optimista, el manteniment de nivells d'inflació i tipus d'interès baixos ha de permetre el control de la despesa pública per a aconseguir l'equilibri pressupostari l'any 2002.

D'altra banda, cal assenyalar, també, que el creixent procés d'integració europea s'ha desenvolupat enmig d'un panorama internacional certament delicat, caracteritzat per l'esclat d'algunes crisis que han afectat economies tan diverses com la del Japó i els països emergents del sud-est asiàtic, Rússia o el Brasil. Aquest clima d'incertesa del marc internacional, tot i no haver tingut un impacte negatiu sobre l'economia espanyola durant el conjunt de l'exercici, ha començat a fer-se evident a final d'any. En aquest sentit, el sector exterior ha registrat, en contrast amb la resta de components, una desacceleració en acabar l'any que s'ha mantingut durant els primers mesos del 1999.

1.2 L'activitat econòmica a Catalunya

El comportament de l'economia catalana durant l'any 1998 podria qualificar-se d'excepcional d'acord amb l'evolució de les principals variables macroeconòmiques.

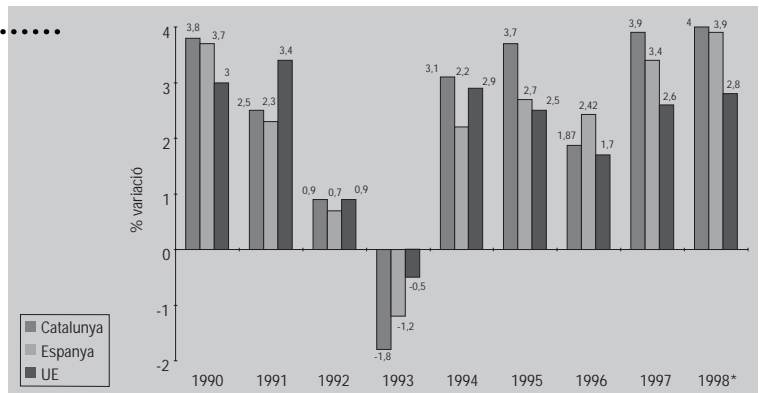
L'economia catalana, durant el 1998, ha registrat el creixement més alt de la dècada.

En efecte, el creixement econòmic, en termes de producte interior brut, va ser del 4,1% per al conjunt de l'any. Aquest increment supera el de l'any anterior (3,9%) i supera, també, tant els resultats obtinguts en el conjunt de l'Estat espanyol (3,8%) com la mitjana dels quinze països que formen la Unió Europea (2,8%).

Per al 1999 es preveu la continuïtat en l'expansió.

Malgrat el bon comportament de l'activitat econòmica tant a Catalunya com en el conjunt de l'Estat, pel conjunt de l'exercici, cal assenyalar que en els darrers mesos de l'any 1998 s'observa una desacceleració del ritme de creixement que ha continuat en començar l'any 1999. En efecte, durant la primera meitat de l'any, l'economia catalana va créixer per sobre del 4% (concretament 4,7% en el 1r trimestre i 4,4% en el segon) marcant un màxim del cicle. A partir de la segona meitat de l'any, en canvi, s'ha registrat una inflexió que s'ha traduït en una lleu desacceleració del ritme de creixement en el tercer i quart trimestre de l'any (3,9% i 3,4% respectivament). En aquesta línia, les estimacions per als primers mesos de l'any confirmen aquesta pèrdua de força de l'economia catalana i situen el creixement a l'entorn del 3,6%.

.....
Evolució PIB a Catalunya, a Espanya i la UE.

Des del punt de vista de la **demanda**, el creixement de l'economia, tant a Catalunya com al conjunt de l'Estat espanyol, cal atribuir-lo, fonamentalment, a l'expansió de la demanda interna. L'increment de la

La demanda interna, tant pel que fa al consum com a la inversió, ha estat el component més dinàmic en el vessant de la demanda.

demanda interna a Catalunya ha estat del 5,7% significativament per sobre de l'augment del 1997 (3,3%) i superior, també, a l'augment del conjunt de l'Estat (4,9%) .

El bon comportament de la demanda interna s'explica, en primer lloc, per l'intens dinamisme de la inversió (11,7%), destacant-se el fort creixement de la inversió en béns d'equipament (13%), però també, per l'increment significatiu de la inversió en construcció (7,9%). En aquest sentit cal destacar que el manteniment de taxes elevades de creixement de la inversió permetrà garantir una certa inèrcia en l'evolució positiva de l'economia en el futur proper. En segon lloc, cal remarcar el notable creixement del consum (3,9%), tan privat com públic.

El sector exterior, per contra, ha tingut una aportació negativa (-1,3%) que posa de manifest el deteriorament de la demanda exterior.

Pel que fa al conjunt de l'economia espanyola, l'evolució ha estat similar a Catalunya però amb intensitats diferents. En efecte, la demanda interna ha crescut impulsada, també, pel consum i la inversió, si bé a taxes més reduïdes. El sector exterior, en canvi, ha tingut una aportació més negativa a Catalunya que en el conjunt de l'Estat espanyol deguda, fonamentalment, al fet que l'impacte de la crisi internacional ha estat més ampli en l'economia catalana caracteritzada per un major grau d'internacionalització.

Totes les branques productives han assolit creixements positius, si bé cal destacar-hi el dinamisme de la construcció.

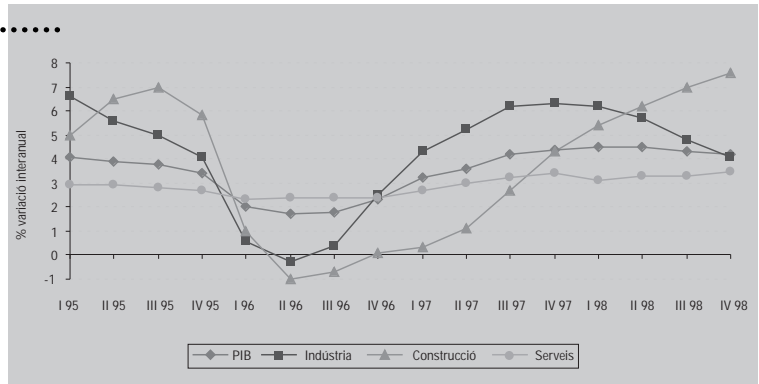
Des del vessant de l'**oferta**, s'observa que totes les branques productives han assolit taxes de creixement significatives i, en tot cas, superiors a les de l'any anterior, exceptuant-ne la indústria. L'activitat industrial, tot i haver obtingut un creixement important (4,7%), ha registrat una lleugera desacceleració a mesura que avançava l'any, després d'haver assolit increments màxims durant la segona meitat de l'any 1997 i primers mesos del 1998. D'entre totes les branques productives cal destacar el comportament positiu de l'activitat constructora que, amb un creixement del 7,1% (2,1% l'any 1997), ha estat la més dinàmica del conjunt de l'economia. En aquest sentit es pot assenyalar que la construcció ha pres el relleu de la branca industrial en el lideratge del dinamisme econòmic. La resta d'activitats presenten, també, una millora progressiva trimestre rere trimestre. Així, els serveis han crescut un 3,1%, mentre que l'agricultura, que partia d'un signe de creixement negatiu l'any anterior, ha augmentat un 2,2%.

Durant els primers mesos del 1999 es manté l'expansió de la construcció i es desaccelera la indústria.

Les estimacions corresponents als primers mesos de l'any 1999 confirmen les tendències apuntades en acabar l'any anterior:

creixement accelerat de la construcció (9%) i desacceleració de l'activitat industrial (3,0%), mentre que els serveis mantenen una certa estabilitat.

.....
Evolució del PIB per branques d'activitat a Catalunya

Un dels trets característics de l'actual cicle econòmic ha estat la consecució d'un ritme elevat de creixement combinat amb el manteniment de taxes baixes d'inflació. En aquest sentit es pot assenyalar que durant l'any 1998 s'ha mantingut el que s'ha anomenat *cercle virtuós*: baixa inflació i dèficit, baixos tipus d'interès i creixement sostingut.

La **inflació** ha continuat, durant l'any 1998, la seva línia descendent i ha tancat l'any amb una variació interanual de l'1,8% (1,4% al conjunt de l'Estat). Malgrat aquesta evolució favorable en el conjunt de l'exercici cal assenyalar que s'han viscut dos períodes clarament diferenciats. Efectivament, a principi d'any es va registrar un repunt inflacionista que va situar la taxa interanual de l'IPC en el 2,4% el mes de juny. Durant la segona meitat de l'exercici, en canvi, s'han tornat a produir caigudes significatives del nivell de preus, possiblement influïdes per la rebaixa dels preus de l'energia i de les matèries primeres en el mercat internacional, la qual cosa ha permès tancar l'any amb un mínim històric de l'1,8%.

Durant els primers mesos de l'any 1999, però, s'ha tornat a registrar un repunt inflacionista que ha situat la taxa interanual de l'IPC el mes de març en el 2,6% a Catalunya i en el 2,2% a Espanya.

Els efectes beneficiosos del bon clima econòmic s'han deixat sentir, també, en els comptes públics. Així, durant l'any 1998 el comportament

S'han assolit mínims històrics en matèria d'inflació,

i s'ha continuat retallant el dèficit públic,

del **dèficit públic**, com va succeir l'any anterior, ha estat millor del previst, de manera que el dèficit del conjunt de les administracions públiques s'ha situat en l'1,8% del PIB. El dinamisme econòmic i, per tant, la millora dels ingressos, així com l'esforç de contenció de la despesa que s'ha realitzat, ha permès assolir un nivell de dèficit públic significativament per sota de les previsions inicials (2,4%).

la qual cosa ha permès noves reduccions dels tipus d'interès.

En l'àmbit del **finançament**, l'evolució favorable de tots aquests indicadors ha permès crear un clima de confiança que ha possibilitat la continuïtat en el descens dels tipus d'interès. Així, en començar l'any 1996, el tipus de referència del Banc d'Espanya estava situat en el 8,75%. En tancar l'any 1997, aquest s'havia reduït fins al 4,75%. El mes de desembre de 1998 els bancs centrals dels 11 països que integren la zona euro, en una acció coordinada, varen fixar un tipus de referència del 3%.

Amb l'objectiu de reactivar l'economia dels principals països de la UE, en especial Alemanya, però també França i Itàlia, que mostraven clars símptomes d'alentiment, el Banc Central Europeu va baixar el porpassat mes d'abril els tipus d'interès fins el 2,5%.

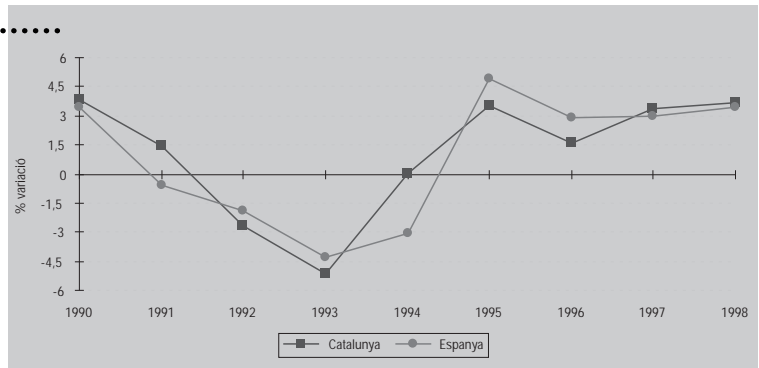
Aquesta retallada dels tipus d'interès continuarà afavorint les expectatives d'inversió per a les empreses i de consum per a les famílies i, al mateix temps, alleugerint la càrrega financera de les administracions. En aquest sentit cal destacar que l'Estat s'ha estalviat prop de dos bilions de pessetes els darrers tres anys gràcies a la baixada dels tipus d'interès. A l'altre costat de la balança, caldrà reforçar el control del nivell de preus en una conjuntura caracteritzada pel fort dinamisme del consum que es veurà encara més impulsat per aquest fet.

El mercat de treball s'ha vist afavorit pel bon clima econòmic, la qual cosa s'ha traduït en una millora de l'ocupació i una reducció significativa de l'atur.

El **mercado de treball** s'ha vist afavorit, també, per l'intens creixement econòmic, amb la qual cosa s'ha registrat una millora substancial. Així, l'**ocupació** ha crescut un 3,7%, xifra que supera l'augment de l'any anterior (3,3%) i la del conjunt de l'Estat (3,4%). En xifres absolutes, durant l'any 1998 s'han creat a Catalunya 81.500 nous llocs de treball, superant així els 72.000 de l'any anterior, malgrat que el ritme de generació d'ocupació s'ha desaccelerat a mesura que avançava l'exercici.

En aquest context, la reducció de l'atur ha estat també molt intensa. L'**atur estimat** s'ha reduït en un -15,6% durant l'any 1998, la qual cosa significa una reducció de 71.500 aturats, mentre que l'**atur registrat** ha baixat un -17,6%. Les dades més recents de l'atur registrat del mes

.....
Evolució de l'ocupació a Catalunya i Espanya

d'abril ens indiquen que Catalunya ha estat una de les comunitats amb una reducció més forta en el nombre d'aturats amb 4.705 persones menys, la qual cosa ha situat la taxa d'atur en un 6,9% (Espanya 10,5%). D'aquesta manera, Catalunya no tan sols té la menor taxa d'atur del conjunt de l'Estat sinó que s'ha situat per sota del 7% per primer cop des de l'any 1979.

En aquesta mateixa línia, ha crescut, també, el nombre d'afiliats a la Seguretat Social.

Un altre indicador significatiu, com és el nombre d'afiliats a la Seguretat Social, mostra, també, el dinamisme en la generació d'ocupació. El nombre d'afiliats a Catalunya ha crescut un 6,2% l'any 1998, lleugerament per sota de l'increment al conjunt de l'Estat (6,6%). Durant 1997 la mitjana d'afiliats va ésser de 1.851.300 persones, mentre que l'any 1998 aquesta xifra s'ha vist incrementada en 114.500 nous afiliats la qual cosa supera l'increment de l'any anterior (90.500) i passa a ser el millor resultat des de 1990.

Totes les branques productives han registrat una evolució positiva, si bé la construcció ha estat la més dinàmica a l'hora de crear ocupació.

Sectorialment cal destacar que totes les branques productives han tingut una evolució positiva, amb major o menor intensitat, en el mercat de treball. Tanmateix cal destacar el comportament de l'activitat constructora en la mesura que el seu major dinamisme s'ha traduït en l'assoliment dels majors índexs de creixement de l'ocupació (6%), del nombre d'afiliats a la Seguretat Social (14,8%) i de reducció de l'atur (-32,2% l'estimat i -29,4% el registrat), si deixem de banda les activitats agràries.

Pel que fa a la resta de sectors, la indústria ha acabat l'any 1998 amb un creixement de l'ocupació del 3,7% però amb tendència a desaccelerar-se en el segon semestre de l'any. Els serveis, per la seva banda, tot i ser la branca productiva que genera més ocupació en termes absoluts, representant quasi la meitat dels nous llocs de treball, han crescut per sota del conjunt de l'economia (3%).

Pel que fa a les perspectives a curt termini, alguns analistes han assenyalat que l'actual cicle expansiu sembla haver tocat sostre i que, per tant, entrem en una fase de creixement elevat però més pausat.

Durant els primers mesos del 1999 s'observa una desacceleració en el ritme de creixement.

En efecte, alguns indicadors mostraven, en acabar el 1998, però sobretot durant els primers mesos del 1999 una desacceleració en el seu ritme de creixement. Aquest és el cas de l'evolució de l'activitat econòmica que ha vist alentit el seu dinamisme per l'impacte de la crisi internacional sobre el sector exterior, fonamentalment. També el ritme de creació d'ocupació i de reducció de l'atur s'han desaccelerat en els primers mesos del 1999 mantenint, però, un fort impuls.

Tanmateix, les previsions de creixement per al 1999 apunten al manteniment d'un entorn econòmic favorable que es caracteritzarà per una suau desacceleració durant la primera meitat de l'any i una millora durant la segona meitat de la mà d'una previsible recuperació mundial. Així ho posen de manifest tant la majoria d'organismes internacionals que xifren el creixement de l'economia espanyola a l'entorn del 3,5% com les previsions del Govern de l'Estat que situen aquesta xifra en el 3,8%. En el cas de l'economia catalana, les projeccions macroeconòmiques preveuen un creixement del 4% basat, com l'any anterior, en el bon comportament de la demanda interna (consum i inversió) que neutralitzarà l'aportació negativa del sector exterior.

Malgrat això, continua l'entorn econòmic favorable que permetrà mantenir un ritme de creixement superior a la mitjana europea.

En definitiva, amb unes diferències de dècimes, es preveu que l'economia espanyola i també la catalana continuïn creixent a un ritme superior al del conjunt dels països de la UE, amb la qual cosa s'aprofundirà en la convergència real amb Europa.